

KJER RASTEJO SADEŽI VEČNE MLADOSTI

Srce te boli, če zemlja ni obdelana

Do domačije Marjana in Marije Mozetič v Prvačini se dviga dokaj strma pot, saj hiša stoji na vzpetini, obdana s soncem in nebom. Do vrha naju je s Franko zvabil sadež, ki so ga kot vir zdravja in večne mladosti Kitajci cenili že v davnini, danes pa ga poznamo kot aktinidijo ali kivi. Na cilju, prijazno urejenem dvorišču Mozetičevih, sva deležni gostoljubnega sprejema s slastnim domačim pecivom, sokom iz pristnih domačih breskev in nepogrešljivo kavo ter nagrajeni z zavidanja vrednim razgledom na sadovnjak in grede z vrtninami in poljščinami. V ogromni kotanjasti skledi pod hišo se v lesketajoči jutranji svežini blešči zeleno morje: terase s številnimi vrstami aktinidij, posebej so tudi nasadi jablan, hrušk, breskev, marelic, kakijev in leske. Gospodar Marjan naju povabi na ogled in spustimo se v zeleni hlad. Spotoma nama niza zanimivosti o domačiji, o nastanku nasada in svojih izkušnjah z njim.

Zakonca Mozetič sta dobršen del delovne dobe dodelala v Švici, v eni od strojnih tovarn. Iz njunih švicarskih prihrankov je v Prvačini zrasla hiša in družina se je v času, ko je bil najstarejši sin goden za prvi razred osnovne šole, vrnila v Slovenijo. Z dedovanjem se jima je kasneje parcela ob hiši povečala za še dodatno zemljišče, ki že skoraj petdeset let ni bilo obdelano in je, kot pravi Marjan, zemlja na njem dobro spočita: »Ko pa je pri hiši zemlja, in to še tako pri roki kot naša, te boli srce, če ni obdelana. Čiščenje toliko časa neobdelanega terena je bilo težavno. Kar sedemdeset kubičnih metrov lesa za kurjavo sem posekal na tej parceli, tako je bila zaraščena.« Mozetičevima se je zastavilo vpašanje, kaj naj bi posadila. Tu bi dobro uspevala vinska trta, vendar je Marjan ta namen opustil, saj je poznal zasičenost trga z vinom in tudi kletarjenje ga ni najbolj veselilo. Po temeljitem premisleku se je odločil za gojenje aktinidije, ker je ugotovil, da je to sadež, ki ga v Sloveniji takrat niso gojili veliko, povpraševanje po njem pa je bilo precejšnje.

Najprej je moral poskrbeti za vodo, brez namakanja pri aktinidijah namreč ne gre. Poiskal je potrebne informacije, se posvetoval s strokovnjaki in sklenil, da bo dal narediti vrtino. Radiesteziist, ki je opravil radiestezijsko preiskavo terena, je ugotovil, da je na parceli vodni izvir; voda naj bi se nahajala v globini štirih metrov in pol – vrtina torej ne bi bila potrebna. To se je dogajalo leta 2003, v času tako imenovane

stoletne suše. Ko je buldožer začel kopati jamo, se je dogajanje odvijalo kot v filmu, se spominja Marjan: »Na globini dveh metrov je bilo suho kot poper, pri treh metrih suho kot poper, pri štirih še vedno suho kot poper. Ti in tvoja bajalica, sem si mislil o radiestezistovem delu in se v mislih že pripravljaj na vrtanje. Potem pa je na globini štirih metrov in pol iz jame brizgnila voda!« Temu odkritju so sledile številne ure trdega dela ob snovanju in izvedbi namakalnega sistema, nato pa izdelava teras na strmem pobočju, zasnove zasaditve in odločitev o obliki vzgoje trsov in sama zasaditev, toda Marjanu je z natančnostjo, redoljubnostjo in vztrajnostjo uspelo.

»Deset let bo, odkar sem začel pridelovati aktinidije, skoraj štiri leta pa jih pridelujem na sonaraven način. Zdaj je pridelava na mojem posestvu v obdobju prehoda na biološko-dinamično metodo, letos sem dobil certifikat za biološko pridelavo, drugo leto pa pričakujem certifikat DEMETER za biološko-dinamično. Papir ne pomeni nič, bi si kdo mislil, jaz pa te reči jemljem zelo resno. Certifikat je zame še dodatna potrditev, da delam prav in pošteno, po zakonitostih naravi doslej najprijaznejše, najučinkovitejše ter najbolj cenjene metode pridelovanja. Tudi pošten odnos do kupca je nujen. Pri sortiranju pridelka za prodajo, pri čemer igra enotna velikost plodov pomembno vlogo, sem zelo natančen, ker visoko cenim zaupanje. Ne moreš na primer na vrhu zložiti kvalitetnih plodov, spodaj pa podtakniti slabše. Za dosleden način sortiranja porabiva s soprogo vsako sezono kar ves teden, vendar ta trud ni odveč, saj tudi odjemalci cenijo odnos, ki ga imam do njih, kupci, ki se zanimajo za pridelek, me kličejo od vsepovsod. Reklama pa ni potrebna, ker je pridelek prodan že vnaprej.«

Prehod na biodinamično pridelavo za Marjana ni bil prehud, ker se je že na začetku pridelovalske poti držal nasveta (dobil ga je od izkušenih italijanskih pridelovalcev), da aktinidija potrebuje predvsem gnoj in vodo. Ostalih sredstev, ki so značilna za konvencionalno pridelovanje, Marjan skorajda ni uporabljal ali pa le v minimalnih količinah. Ko mu je eden od odjemalcev njegovega pridelka svetoval, naj se odloči za biodinamično pridelavo, saj tako pridelanih kivijev v Sloveniji za tržišče ne ponuja še noben pridelovalec, se je Marjan včlanil v Ajdo Goriška. Po vzpodbudah in nasvetih svetovalke za biodinamiko Franke Ozbič ter na soproginu prigovarjanje se je lotil biodinamične pridelave in hitro ugotovil, da je z rastlinami mogoče delati tudi drugače, kot je delal prej; začel je, pravi, nekako živeti z nasadom. Ne le z aktinidijami, ampak tudi z ostalim sadnim drevjem, ki ga ima za popestritev

osnovnega nasada in predvsem za zagotovitev zdrave in raznovrstne hrane družini. Pravi, da je za uspešno pridelavo potreben pravilno pripravljen kompost, kar je osnova, vendar še ni vse. Nujna je tudi uporaba vseh biodinamičnih pripravkov in rastlinskih čajev, obvezno pa je tudi listno gnojenje. Ogromno časa in truda je treba za pripravo različnih škropiv in njihovo škropljenje. Sprotno opazovanje barve in oblike plodov, preverjanje izgleda celotne rastline, vse to spada med dnevna opravila v sadovnjaku. Dva ogromna kompostna kupa ob nasadih in velik vkopan sod preparata MT ter koprivna jama pa tudi skrbno shranjena velikonočna studenčnica in zelišča za čaje so potrdilo za Marjanovo skrbnost in natančno izpolnjevanje zahtev biodinamične pridelave. »Če ne bi bil upokojen, bi poleg drugih obveznosti takega načina pridelave ne zmožel.« Ob nekaterih opravilih v nasadu Marjanu priskočijo na pomoč njegovi – soproga Marija ter sinova David in Valter z družinama, vsak po svojih zmožnostih.

»Ne gre mi za denar, čeprav je seštevek vseh stroškov, ki sem jih imel z nasadom, precej visok; v veselje mi je, da delam in dosegam pri tem pričakovane rezultate. Zadovoljen sem s tem, kar imam, in trdno sem prepričan, da je bila moja odločitev o pridelavi sadja pred leti pravilna. Čutim hvaležnost do vseh, ki so me pri tej moji odločitvi podpirali in mi tudi zdaj stojijo ob strani.«

Marjanu želimo bogatih letin in ustvarjalnega iskanja pri postopkih biodinamične pridelave pa tudi uspešnega vodenja delavnic obrezovanja v Društvu za biološko-dinamično gospodarjenje Ajda Goriška. Privoščimo mu veliko veselja tudi pri njegovem konjičku - zbiranju starin, predvsem pripomočkov za vsakdanjo hišno rabo ter skoraj že pozabljenih predmetov z drugih področij človekovega udejstvovanja v času in prostoru.

Breda Medvešček

Najpogostejša napaka pri obrezovanju aktinidij, na katero opozarja Marjan Mozetič

Najhujša in najpogostejša napaka je, če poleti na aktinidiji porežemo mlade kvalitetne rodne šibe zaradi zmotnega mnenja, da so to tako imenovani »divjaki« oz. bohotivke. Rodne šibe bi naslednjo jesen bogato obrodile. Tako smo zaradi napake oz. pomanjkljivega znanja po nepotrebnem ob pridelki.